

Lillesand kommune

Kontrollutvalgets årsmelding 2019

Temark

Agder og Telemark
Kontrollutvalgssekretariat IKS

1. INNLEDNING

Kontrollutvalget avgir med dette en samlet årsmelding for 2019. Denne skal gi et bilde av utvalgets formelle rolle, instruks, forholdet til revisjonen og sekretariatet og de viktigste saker som er behandlet i året med kommentar. Kontrollutvalget avgir hvert år uttalelse til kommuneregnskapet, adressert til bystyret. Kontrollutvalget skal rapportere resultatene av sitt arbeid til bystyret jfr. Kommuneloven § 23-5. Bestemmelsen må ses i sammenheng med vedtatte planer og presenteres på denne måten for 2019.

2. KONTROLLUTVALGETS SAMMENSETNING

Kontrollutvalget velges av bystyret og skal på vegne av bystyret føre det løpende tilsynet med den kommunale forvaltningen. Alle kommuner og fylkeskommuner er pliktig å velge et kontrollutvalg. Bystyret kan foreta nyvalg av kontrollutvalgets medlemmer i valgperioden, men da må hele utvalget velges på nytt. Bestemmelsene for valg av medlemmer til kontrollutvalget går frem av Kommunelovens § 23-1, og bestemmelsene tredder i kraft når de nye kommunestyrene og fylkestingene ble konstituert Høsten 2019.

Medlemmer og varamedlemmer før valget (oktober 2019):

Medlemmer	Varamedlemmer
Bjørn Melbye (AP), leder Astrid Schmidt (SV), nestleder Jon Røthe (AP), medlem Lars Gunnar Nag (H), medlem Ingebjørg Ribe Rudihagen (KrF), medlem	Felles varaliste for AP, SV og V: 1. Reidun Aamland Andersen (A) 2. Vidar Jahnsen (A) 3. Alexander Iversen (V) 4. Bente Sophie Ribe Lauritzen (SV) Felles varaliste for H og KRF: 1. Lene Holtskog (H) 2. Halvor Rismyhr (H)

Medlemmer og varamedlemmer etter valget (oktober 2019):

Medlemmer	Varamedlemmer
Bjørn Melbye (AP), leder Astrid Schmidt (SV), nestleder Leif Vagle (AP), medlem Beathe L. Beckstrøm (FrP), medlem Knut Halvor Holthe Rismyhr (H), medlem	Felles varaliste for AP og SV: 1. Reidun Aamland Andersen (A) 2. Mari Jore (SV) 3. Bjørn Egil Hansen (A) Felles varaliste for H og FRP: 1. Lars Gunnar Nag (H) 2. Ingebjørg Ribe Rudihagen (KrF) 3. Kerstin Thoresen (H)

Kommuneloven krever at minst ett av medlemmene skal velges blant bystyrets medlemmer.

3. RAMMER FOR KONTROLLUTVALGETS ARBEID

Etter den nye KommuneLOvens § 23-1 velger bystyret og fylkestinget selv et kontrollutvalg som skal føre løpende tilsyn på deres vegne. Kontrollutvalget er bystyret sitt verktøy, og det er bystyret som har det overordnede tilsynsansvaret for den kommunale virksomheten. For at kontrollutvalget skal være et godt verktøy for bystyret, må bystyret gi kontrollutvalget gode rammebetingelser. I dette ligger bl.a. at det eksisterer gode relasjoner mellom utvalget og bystyret. Dette er noe av det som skal sikres gjennom at minst ett medlem i kontrollutvalget skal være medlem i bystyret. I tillegg at det naturlig at ordfører med jevne mellomrom deltar i kontrollutvalgets diskusjoner. Ordfører har alltid møte- og talerett i kontrollutvalget. Bystyret er videre ansvarlig for at kontrollutvalget får de økonomiske rammene som er nødvendige for å utføre kontrollarbeidet.

KommuneLOvens § 23-2 slår fast:

” Kontrollutvalget skal påse at

- a) kommunens eller fylkeskommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte*
- b) det føres kontroll med at den økonomiske forvaltningen foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak*
- c) det utføres forvaltningsrevisjon av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet, og av selskaper kommunen eller fylkeskommunen har eierinteresser i*
- d) det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser i selskaper mv. (eierskapskontroll)*
- e) vedtak som bystyret eller fylkestinget treffer ved behandlingen av revisjonsrapporter, blir fulgt opp.”*

Kontrollutvalgets oppgaver er i utgangspunktet gitt i KommuneLOven § 23, og i forskrift om kontrollutvalg og revisjon av 2019, men bystyret kan konkret be utvalget utføre særskilte kontrolloppgaver på sine vegne.

4. OPPLÆRING OG KURS

Det stilles stadig større krav og forventninger til kontrollutvalgets kompetanse, både fra det politiske miljø og kommunens innbyggere. Endret regelverk gjør det nødvendig å legge til rette for opplæring og kursvirksomhet for alle medlemmer av kontrollutvalget. Kunnskap om kontrollutvalgets rolle, oppgaver og lovverk er nødvendig for å utføre de oppgaver som fremgår av lov og forskrift. Slik opplæring og kursvirksomhet kan skje lokalt (som høst og vårkonferanse i regi av Temark) eller gjennom sentrale tilbud. Kontrollutvalget inviteres blant annet årlig til landskonferansen for kontrollutvalg i regi av Norges kommunerevisorforbund (NKRf) og fagkonferansen i regi av Forum for kontroll og tilsyn (FKT). Disse samlingene er viktige for å tilføre kontrollutvalgets medlemmer ny kunnskap, og det er en arena der kontrollutvalgs medlemmer fra hele landet møtes og drøfter saker og arbeidsmetoder. Agder og Telemark kontrollutvalgs sekretariat IKS (Temark) har etter høstens kommunevalg arrangert en opplæringsdag for kontrollutvalgets medlemmer. Hensikten med denne opplæringsdagen har vært å bidra til å øke og utvikle nye og erfarne kontrollutvalgsmedlemmer sin kompetanse om kontrollutvalgets rolle, oppgaver og lovverk, samt en innføring i revisjonens og sekretariatets rolle og oppgaver.

5. SEKRETARIAT

Kontrollutvalget har siden juli 2014 vært medeier og fått sekretariatsbistand fra Agder og Telemark kontrollutvalgssekretariat IKS (Temark). Frem til 01.01.2020 har Temark hatt oppdrag for 31 kommuner og 3 fylkeskommuner i Vest-Agder, Aust-Agder og Telemark, og har vært landets nest største kontrollutvalgssekretariat. Sekretariatet har i 2019 hatt åtte ansatte og fast sekretær for kontrollutvalget har vært Alexander Etsy Jensen. Med virkning fra 01.01.2020 har sekretariatet fått inn flere eiere fra det som tidligere het Vestfold fylke. Som følge av dette har selskapet endret navn til Vestfold Telemark og Agder Kontrollutvalgssekretariat IKS (VETAKS), og er nå landets største kontrollutvalgssekretariat. Videre benyttes kortnavnet VETAKS. Sekretariatet skriver saksframstillinger, bistår kontrollutvalget i praktisk tilrettelegging og oppfølging av møter, samt vedtaksoppfølging. I det løpende arbeidet er sekretariatet bindeledd mellom utvalg og revisjonen, og utfører oppgaver på vegne av kontrollutvalget.

6. REVISJON

Kommunen er medeier i, og har avtale om levering av revisjonstjenester fra Aust-Agder revisjon IKS. Selskapet leverer revisjonstjenester til ti kommuner. Selskapet utfører regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroll for kommunen. Oppdragsansvarlig regnskapsrevisor er Ketil Raknes og oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor er Kristian Fjellheim Bakke. Hovedrevisor for Lillesand er Øyvind Nilsen.

7. ØKONOMI

For å utøve sin funksjon på en god måte har kontrollutvalget lagt vekt på å be bystyret om økonomiske rammer som muliggjør den aktiviteten som det legges opp til i møte- og arbeidsplanen. Kontrollutvalget er i henhold til kommuneloven pålagt å utarbeide budsjettforslag for kontrollvirksomheten i kommunen.

Regnskapstallene for den samlede kontrollvirksomheten i kommunen fremkommer av kommunens samlede årsregnskap. Under følger budsjett- og regnskapstall for 2019.

Beskrivelse	Budsjett 2019	Regnskap 2019
Møtegodtgjørelse m.v. Kontrollutvalg	60 000	69 492
Kurs og andre utgifter	50 000	38 625
Andre utgifter	10 000	10 579
Kjøp fra IKS:		
a. Revisjon (revisjonshonorar, møtedeltagelse og forberedelse)	1 075 000	1 084 305
b. Selskapskontroll	30 000	-
c. Sekretariat	171 000	171 400
Totalutgifter	1 396 000	1 374 400

Regnskapet for Lillesand kontrollutvalg er en integrert del av regnskapet til Lillesand kommune. Kontroll og revisjon i Lillesand kommune hadde totalt et mindre forbruk på kr. 21 600 i 2019.

8. KONTROLLUTVALGETS ARBEID – MØTER OG SAKER

Kontrollutvalget har i 2019 avholdt 5 møter (i tillegg til en opplæringsdag) og behandlet 42 saker.

Sakskart, saksdokumenter og protokoller har løpende blitt lagt ut på kommunens og sekretariatets hjemmeside (www.temark.no).

Utvalget ønsker å ha oppdatert informasjon om kommunens virksomhet, og samtidig gjøre egen funksjon mer kjent. Administrasjonen har ved flere anledninger blitt invitert til kontrollutvalget for å orientere om forskjellige virksomhetsområder i kommunen.

Kontrollutvalget ønsker å være synlig og ha god kontakt med kommunens ledelse. Rådmannen og representanter for rådmannen har deltatt på flere av utvalgets møter, noe kontrollutvalget oppfatter som en styrke i sitt arbeid.

En stor del av kontrollutvalgets saksbehandling omfatter forhold utvalget er pålagt å arbeide med, gjennom kravene i kommuneloven og forskrift om kontrollutvalg og revisjon. Hvilket fokus som velges i de ulike arbeidsoppgavene er det i stor grad opp til utvalget å definere selv.

Kontrollutvalget kan etter anmodning fra bystyret, etter innspill fra innbyggere eller på eget initiativ ta opp forhold ved kommunens virksomhet, som kan knyttes til utvalgets kontrollarbeid. Kontrollutvalget er også opptatt av hvordan kommunen følger opp rapporter fra statlige tilsyn.

I det følgende har vi trukket frem saker som har vært behandlet i løpet av året 2019. Regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroller er trukket ut som egne kapitler henholdsvis kapittel 9, 10 og 11.

Saker som behandles i hvert møte:

- Godkjenning av møteinnkalling
- Godkjenning av protokoll fra sist møte
- Orientering fra revisjonen i møte
- Referatsaker i møte
- Eventuelt i møte

Saker kontrollutvalget har behandlet:

- Årsrapport og årsregnskap 2018 fra kemneren i Lillesand
- Oppfølging - offentlige anskaffelser – rutiner, rammeavtaler og mulig avvik
- Oppfølging av forvaltningsrevisjon - Sosialtjenesten i Lillesand kommune
- Forvaltningsrevisjonsrapport plan- og byggesaksforvaltning – rutiner og praksis i Lillesand kommune
- Årsmelding 2018 for kontrollutvalget i Lillesand kommune
- Revisors egenvurdering av uavhengighet
- Oppfølging av rapport fra tilsyn med beredskapsplanlegging i Lillesand kommune 2018
- Årsregnskap og årsberetning 2018 for Lillesand kommune - kontrollutvalgets uttalelse
- Bestilling av neste selskapskontroll
- Orientering - Felles statlig tilsynskalender for 2019
- Orientering om virksomheten Struktur1

- Økonomisk situasjon pr. 1. tertial 2019 Lillesand kommune
- Bestilling av risiko- og vesentlighetsvurdering som grunnlag for plan for forvaltningsrevisjon 2020-2023
- Bestilling av risiko- og vesentlighetsvurdering som grunnlag for plan for eierskapskontroll 2020-2023
- Innspill til plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll
- Oppfølging av forvaltningsrevisjon - plan- og byggesaksforvaltning – rutiner og praksis i Lillesand kommune
- Orientering om kommunens lånegjeld
- Budsjett for kontroll og tilsyn 2020 - Lillesand kommune
- Overordnet revisjonsstrategi for regnskapsrevisjon 2019
- Kontrollutvalget og politisk ledelse - forventninger og samarbeid
- Nytt kontrollutvalg for perioden 2019-2023
- Orientering om økonomisk situasjon pr. 2. tertial 2019
- Orientering - Rådmanns forslag til budsjett for 2020 og økonomiplan 2020-2023
- Oppfølging – offentlige anskaffelser – rutiner, rammeavtaler og mulig avvik
- Kontrollutvalget og administrativ ledelse - forventninger og samarbeid
- Innspill til plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll
- Møte- og arbeidsplan for 2020

For nærmere omtale av sakene se sakspapirer og protokoller på sekretariatets nettside:

<https://temark.no/lillesand-motedokumenter/>

9. REGNSKAPSREVISJON

Revisjon av årsregnskapet er en helt sentral del av kommunens egenkontroll. Revisor skal gi trygghet for at en kan stole på informasjonen kommunen gir om sin økonomi. Dette er en viktig oppgave. Revisor er en uavhengig og objektiv tredjeperson som gjennom sine kontroller kan avdekke og forebygge feil og mangler i den økonomiske rapporteringen. Revisor vil i tillegg veilede kommunen for å bidra til å forebygge og avdekke feil og misligheter.

Kontrollutvalget skal påse at kommunen blir revidert på en betryggende måte. Utvalget er derfor avhengig av at revisor gir tilstrekkelig rapportering om revisjonsarbeidet. At kontrollutvalget og revisor har en god dialog og god forståelse av sine oppgaver, er viktige forutsetninger for å være trygg på at revisjonsarbeidet blir forsvarlig utført.

I tillegg til avgitte beretninger og uttalelser mottar kontrollutvalget jevnlig i møter med informasjon om utført regnskapsrevisjon. Revisor har i 2019 i tråd med god revisjonsskikk lagt frem sine uavhengighetserklæringer og presentert den overordnede regnskapsrevisjonsstrategien for 2019. Kontrollutvalget har ved flere anledninger gitt uttrykk for at det gjøres mye godt arbeid innenfor området regnskapsrevisjon og at de er fornøyd med måten revisjonen løser oppdraget på.

10. FORVALTNINGSREVISJON OG ANDRE RAPPORTER

Forvaltningsrevisjon er et verktøy som bystyret og kontrollutvalget skal bruke for å sikre at kommunen drives på en måte som ivaretar innbyggernes behov og rettigheter best mulig. Forvaltningsrevisjon er en av de pålagte oppgavene til kontrollutvalget. Gjennom forvaltningsrevisjon kan kontrollutvalget undersøke om kommunen etterlever regelverk, når fastsatte mål, og om ressursene forvaltes på en effektiv måte.

Det forrige kontrollutvalget var delaktig i valg av tema og utforming av problemstillinger basert på en risiko- og vesentlighetsvurdering, innenfor de rammer som er gitt av bystyret. Kontrollutvalget har delegert myndighet til å bestemme hvordan avsatte ressurser til forvaltningsrevisjon skal benyttes, og revisjonen har gjennomført forvaltningsrevisjonen i henhold til faglige krav i løpet av den forrige valgperioden.

Selv om det er spesifikke krav til gjennomføring av en forvaltningsrevisjon, er det viktig at kontrollutvalget involverer seg i valg av problemstillinger, avgrensninger og tilnærming. Forvaltningsrevisjon gir kontrollutvalget muligheten til å gå i dybden i ulike saksforhold, innen ethvert virksomhetsområde i kommunen. Forvaltningsrevisjon vil derfor kunne ha høy nytteverdi, både i utvalgets kontrollvirksomhet, og i kommunens internkontroll og forbedringsarbeid.

Kontrollutvalget skal minst en gang i valgperioden og senest innen utgangen av året etter at bystyret er konstituert, utarbeide en plan for forvaltningsrevisjon. Planen skal vedtas av bystyret selv, men bystyret kan delegere til kontrollutvalget å gjøre endringer i planperioden.

Det forrige kontrollutvalget behandlet i møte 25.04.16 sak nr. 12/16 overordnet analyse/plan for forvaltningsrevisjon for Lillesand kommune for perioden 2016-2019 utarbeidet av Aust-Agder Revisjon IKS. Planen er godkjent av bystyret i møte 14.09.16 sak 103/16. Områder som prioriteres i plan for forvaltningsrevisjon 2016-2019:

- **Skole – Psykososialt miljø**
 - Tema: Interne rutiner og oppfølging av mobbesaker.
- **Sosialtjenesten**
 - Tema: Saksbehandlingsrutiner og internkontroll ved tildeling av økonomisk sosialhjelp.
- **Pleie og omsorg**
 - Tema: Gjennomgang av vedtak, rutiner og internkontroll i omsorgstjenesten.

Dersom det er tilgjengelige ressurser og de andre eierkommunene ønsker å igangsette en forvaltningsrevisjon innenfor barneverns området skal også Lillesand kommune prioritere dette prosjektet.

Lillesand kommune har en ramme på 3-4 prosjekter i valgperioden, noe avhengig av omfanget på de ulike prosjektene.

Forvaltningsrevisjonsrapport plan- og byggesaksforvaltning – rutiner og praksis

Kontrollutvalget bestilte forvaltningsrevisjon av kommunens plan- og byggesaksforvaltning – rutiner og praksis i møte 05.06.18 (sak 21/18) med følgende fire problemstillinger:

1. Har Lillesand kommune organisert saksbehandlingen innen plan- og byggesak på en slik måte at kommunens krav til internkontroll overholdes?
2. Har Lillesand kommune en saksbehandlingspraksis innen plan- og byggesaksforvaltning som er i tråd med kommunens rutiner og som sikrer krav til dokumentasjon og likebehandling
3. Er kommunens etiske retningslinjer tilstrekkelig implementert blant ansatte i plan- og byggesaksforvaltningen og i hvilken grad etterleves disse?
4. I hvilken grad opplever ansatte i plan- og byggesaksforvaltningen at arbeidsgiver legger til rette for at ansatte kan ytre seg om kritikkverdige forhold på arbeidsplassen?

I rapporten, presentert i møte 28.02.19 (sak 4/19), kom revisjonen med følgende anbefalinger til bystyret i Lillesand kommune:

- Revisjonen anbefaler at det på enhet for teknisk forvaltning, i tråd med de foreliggende krav, iverksettes arbeid med å sikre at tilstrekkelig internkontroll innarbeides, vedlikeholdes og dokumenteres i enheten
- Sett i lys av de kriterier revisjonen legger til grunn for internkontroll, anbefales det at Lillesand kommune i større grad innretter sin dokumentasjon på en slik måte at det blant ansvarlige ledere kan bli et praktisk verktøy i arbeidet med å etablere internkontroll
- Revisjonen anbefaler at administrasjonen i større grad sikrer at sektorovergripende rutiner i form av etiske retningslinjer implementeres i organisasjonen, og at man i dette arbeidet også sikrer en tettere kobling mellom internkontroll, etikk og integritet
- Revisjonen anbefaler at Lillesand kommune etablerer rutiner for saksbehandling av plansaker som legger til rette for en enhetlig saksbehandlingspraksis, noe som antas å bidra til tilfredsstillende etterprøvnbarhet og likebehandling
- Revisjonen anbefaler at Lillesand kommune vurderer tiltak som sikrer at ledere har tilstrekkelig kompetanse til å håndtere vanskelige situasjoner som kan følge av varsling eller at ansatte sier ifra om kritikkverdige forhold
- Revisjonen anbefaler at Lillesand kommune i større grad formaliserer sitt arbeid med en felles etisk plattform, og at arbeidsgiver stimulerer til at ansatte kan si ifra om forhold som kan oppfattes som kritikkverdige

Kontrollutvalget har senere fulgt opp rapporten i møte 03.09.19 (sak 25/19), med bakgrunn i en skriftlig tilbakemelding datert 26.08.19 vedrørende oppfølging av forvaltningsrevisjon. Kontrollutvalget tok rådmannens tilbakemelding til orientering og avsluttet saken.

11. EIERSKAPSKONTROLL

Eierskapskontroll (tidligere kalt selskapskontroll) er en av de pålagte oppgavene til kontrollutvalget og er et viktig virkemiddel for å sikre at den som utøver kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, bystyrets eller fylkestingets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

Plan for selskapskontroll for inneværende valgperiode ble lagt frem for kontrollutvalget i møte 31.10.16 sak nr. 25/16. Planen er videre blitt godkjent av bystyret i møte 29.03.17 sak nr. 022/17. I planen ligger følgende selskaper til prioritering:

1. Lillesand og Birkenes Interkommunale avfallsselskap (Vesentlighet middels/høy)
2. Overordnet eierskapskontroll av kommunens eierskap og eierstyring
3. Struktur 1
4. Kristiansandsregionen Kommunale IKT-tjeneste

Kontrollutvalget har i 2019 ikke behandlet noen rapporter etter gjennomført eierskapskontroll.

12. KONKLUSJON OG AVSLUTTENDE KOMMENTARER

Kontrollutvalgets årsmelding for 2019 legges med dette frem for bystyret til orientering. Ved å se årsplan og årsmelding for 2019 i sammenheng, kan bystyret se om de vedtatte oppgaver og målsettinger for kontrollutvalget er eller blir fulgt opp.

Lillesand, 25. februar 2020

Bjørn Melbye (sign.)
Leder

Alexander Etsy Jensen (sign.)
Sekretær